

DOMOVINA

Uredništvo

Na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petite vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

23. skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda v Ptuj.

(Izvirno poročilo „Domovini“.)

Nemški poulični napadi v soboto zvečer. Cestni rop. Pobitje oken pri ptujskem „Narodnem domu“.

Vsi spodnještajerski in graški nemški listi so priobčili v soboto, ozir. nedeljo pozive na Nemce in nemškarje, da naj se iz vseh spodnještajerskih mest udeležijo ljudskega nemškega shoda, kateri je bil včeraj sklican v Ptuj. To je bilo le postranskega pomena; glavno je bilo čitati, deloma jasno izraženo, deloma med vrstami skrito, naj se zbero nemški pretepači v Ptuj, da z nasilstvom zabranijo Slovincem dohod v mesto, oziroma, da jih dejanski napadejo. Z uradnega mesta se je v Ptuj hujskalo proti Slovincem v občinskem svetu, kjer se je sprejela Plachkega resolucija, da se protestira proti skupščini Ciril-Methodove družbe v Ptuj, češ, da je radi tega nemški značaj mesta v nevarnosti! Smešno in abderitsko obenem! V glavnem pa je izvršil svojo hujskajočo nalogo nek letak, v katerem se poziva ptujsko fakinažo, naj se zbere v nedeljo dopoldan ob dohodu vseh vlakov v Ptuj in naj dejansko napade prihajajoče mirne slovenske skupščinarje. Zahtevamo, da državno pravdnistvo dožene, kdo je spisal ta letak, katerega ni vpoštevala ptujška policija in je s svojo pasivnostjo v tem obziru pospeševala Slovincem sovražni namen onih hujšakcev, ki so ta letak spisali in med somišljeniki razširili!

V soboto zvečer so se pripeljali s poštanim vlakom prvi skupščinarji. Na kolodvoru in na cesti je sprejelo prihajajoče divje vpitje in „heil“-klici; palice so se grozeče dvigale nad mirne ljudi, med katerimi je bila celo jedna ženaka! Ves nemški mob je drl za Slovence in pred pošto je napravil kordon s klici: „Ne pustimo vas v mesto!“ Zbrani so bili nemški burši, trgovski pomočniki, obrtni vajenci in — srednješolci. Vsi ti „kultiviranci“ so pljuvali na Slovence, dvema iztrgali kakor navadni cestni roparji ročne torbice iz

rok in vzeli g. dr. Žerjavo iz Ljubljane klobuk. Policija je bila baje, kakor je trdil drugi dan Ornig, preslaba; res pa je, da ni niti z mazincem resno ganila, da bi razpršila nemško druhal. Ta je zasledovala Slovence do „Narodnega doma“, metala kamenje in baje tudi svinec na nje in pobila nato s huronskim tuljenjem okna restavracije v „Narodnem domu“.

Linhart (!) vodja ptujške poulične drhall. „Sprejem“ skupščinarjev v nedeljo dopoldan. Ptujška polletja.

Včeraj je prišla glavna masa skupščinarjev z dopoldanskim poštanim vlakom. Pred kolodvorom so jih že čakali najnovejši štajerski kalabrezi, nemški burši v častni in prijateljski družbi s ptujsko poulično svojatjo. Na odličnem mestu je stal znani Linhart, kateri je imel nekako vodstvo cele čedne družbe. Komaj so se pokazali Slovenci, se je že začelo vpitje. Policija — bili so v Ptuj včeraj policisti iz Celja, Maribora, Celovca in Beljaka — je pustila docela nezadosten ozek prehod med zbranimi nemškimi demonstranti, kateri so na ta način lahko z rokami in palicami suvali prišlece. Na to pa jih policija ni razgnala, temveč jih je pustila mirno zasledovati v mesto korakajoče Slovence. Imela je za Nemce le prijazne opomine, za Slovence pa takoj grožnje s postavo. Vkljub temu je bil pohod za Slovence časten. Pelo se je slovenske narodne himne, čijih zvoki so docela zadušili „Die Wacht am Rhein“ in zdelo se je včas, da se giblje samo en velik slovenski sprevod v mesto. Prvič se je to zgodilo v Ptuj — in lahko rečemo, da ne zadnjč. Led je prebit in Nemcem se je pokazalo, da se utegne tudi ta trdnjava zrušiti. Nemški burši so imeli še posebno bojno sredstvo: metali so jajca, napolnjena s kopirnim črnilom. Med drugimi so pomazali prof. Maslja iz Ljubljane, katerega so tudi s palicami napadli. Žrtev so morali imeti. Seveda se Slovencev ni pustilo v mesto, po postranskih ulicah se jih je potiskalo v „Narodni dom“, pred katerim je prišlo ponovno do spopada. Policija je tačas aretirala učitelja Engelmana iz Trsta, ker je zaklical nekaterim kmetom, naj gredo

v „Narodni dom“. Proti dvema, nekemu filozofu Brataniču (pristna nemška kri!) in izdelovalcu ščetec v Ptuj, Zorkotu se je vložila danes kazenska ovadba, ker sta metala črnilo. Morda se bode dobilo še več teh tičev. Naj se tudi poizve, nista li ravnala po nalogu in na visoko povelje; to dejstvo bi Slovence in pa tudi Nemce zelo zanimalo.

Pozdrav in govor prvomestnika gosp. Andreja Senekoviča. Pozdrav „Zveze narodnih društev“.

Kmalu po 11. uri je otvoril veliko skupščino prvomestnik gospod Andrej Senekovič. Dvorana je bila natlačeno polna odposlancev in gostov; mnogo jih ni dobilo prostora v dvorani in so stali na hodniku. Po pozdravu se je gosp. prvomestnik mimogrede dotaknil ljubeznjivega sprejema v mestu (viharni klici „sramota“, škandal“ in še ostrejši na Ornika in vladni naslov) omenil, da mi nismo tako srečni, da bi nas pozdravljala visoka gospoda in nato opredelil namen naše družbe, ki je samoobrambna in v ničemur napadalna. Nato pa je nadaljeval približno: Ne smemo tajiti, da sedanji odbor ne živa pri vseh članih družbe potrebnega zupanja; laške volitve odbora so bile viharne, posledica njih je bil nek boj, ki je navstal proti družbi; govorilo se je celo, da mora družba poginiti; ne tajimo, da so tudi njeni zagovorniki v polemiki rabili ostreje besede nego je bilo potrebno. Odbor bo danes povedal, kar je storil in kaj bo še storil. Presojajte delovanje odborovo brez pogleda na osebe v odboru, povejte odkrito in jasno, kakšno je bilo vodstveno delovanje. Ako spoznate — in tega se sigurno nadajamo — da je storila družba korak naprej in daste odboru absolutorij, mu bo to najlepše zadostilo na vse napade in s tem večjo radostjo se bo lotil dela v prihodnjem letu. — Nato se je spomnil gosp. prvomestnik umrlih odličnih članov in dobrotnikov družbe, tako g. Slavoj Jenka, deželnega poslanca istrskega; ge. Terčkove v Ljubljani, g. Avsenika v Mariboru in g. veletržca Kollmanna v Ljubljani. Nato je naštel one, ki so zapustili družbi večja ali manjša volila: gosp. J. Pirš v Mozirju 300 K; V. Šmak,

komendant na Rebrci 200 K; župnik Zagorjan v Radečah 100 K; misijonar Žiček v Ameriki 300 K; posestnica A. Kukovec od Sv. Antona v Slov. gor. 50 K; Helena Kaplan v Ribnici 25 K; Jera Kavčič, kuharica v Ljubljani, 25 kron; iz zapuščine Janeza Trdina 140 K; g. Praprotnik v Preski 50 K; umrli župnik Sovič v Slovenjgradcu 100 K in 1/7 vsega premoženja; g. A. Lavrenčič v Postojni 1000 K; A. Schleicher s Koroškega 1000 K in g. Kadilnik, znani hribolazec, 1000 K. Veliko nadešenje je nastalo, ko je omenil 187 tisoč kron znašajoče sporočilo narodnega mecena g. Vilka Pollaka. (V znak hvaležnosti in spoštovanja se vzdignejo vsi zborovalci in zakličejo trikratni „slava“ umrlim dobrotnikom družbe.)

Nato je pozdravil skupščino gosp. A. Pesek, predsednik „Zveze narodnih društev na Štajerskem“ in obljubil krepko sodelovanje „Zveze“ v prid družbi.

Tajniško poročilo g. dr. Gr. Žerjava.

Tajniško poročilo je podal živahno aklamiran glavni tajnik družbe g. dr. Gregor Žerjav. Ker nam manjka prostora, moremo iz njegovega obširnega referata podati le najvažnejše: Minuli so časi, ko je naš narodni nasprotnik zanašal le na potujčenje potom oblasti; z naraščajočim vplivom slovanstva v državi pa se je sam vrgel na napadalno delo in ga izvršuje z vso strastjo in energijo. Zato je bilo treba toliko hujšega odpora. Preteklo leto se je družba preustrojila na zlotraj in se pripravila za delo v večjem stilu in še nikdar se ni delalo v družbi s tolikim napredkom ko lani. Družbin delokrog se je razširil, družba podpira tudi izobraževalno delo in v kratkem se bo ustanovila na njeno inicijativo obrambna gospodarska organizacija.

Minulo leto je družba vzdrževala 15 otroških vrtcev s 17 oddelki. Obiskovalo jih je 914 otrok. 425 dečkov in 489 deklic. Boj za narodno vzgojo mladine je prišel že tako daleč, da se skuša nasprotnik zvičajno polastiti otrok v 3. in 4. letu in jim vcepiti mržnjo do meterinščine. Zato so otroški vrtci za družbo velike važ-

Svoji k svojim!

Vsi celjski narodni trgovci naj se nemudoma zglase pri trgovskem društvu v Narodnem domu! Osobito pa tisti, ki žele, da se jih posebno priporoča!

Jutri v torek 15. t. m. zvečer ob 7. uri seja odbora narodne stranke v Narodnem domu v Celju (rudeča soba). Dnevni red: Nemška pobalinstva v Ptuj, kaj nam je ukreniti z ozirom na ista? Pridite zanesljivo!

Okrajni odbori narodne stranke! Skličite takoj seje in se posvetujte, kaj je storiti Slovincem z ozirom na dogodke v Ptuj!

Svoji k svojim!

nosti. Družba je zato minulo leto izpopolnila učila, izdala tiskano navodilo za vrtnarice in jim naročila, da goje najožje stike z delavskimi stariši. Družbinih šol je sedaj 5 z 10 razredi, v katerih je bilo lani 1081 otrok; vsega skupaj odgaja tedaj naša družba do 2000 otrok. Najtrdnjše pozicije ima družba v Trstu, kjer obiskuje družbine šole 787 otrok, 390 dečkov in 397 deklic. Učni uspehi so izvrstni. Zato se bo delalo še za razširjanje tržaških šol. Neugodne so razmere v šentrupertski šoli, kamor zahaja le 63 dečkov in 137 deklic. Vzrok slabemu obisku je pomanjkanje pravice javnosti. Šola na Muti dobi 2. razr. in se nastavi posvetno učit. moč. Šola dobi pravico javnosti. Na družbinih zavodih deluje 55 učnih moči in sicer: 4 posvetni učitelji, 4 posvetne učiteljice, 17 šolskih sester, 15 posvetnih vrtnaric in konečno 5 veroučiteljev. Družbeno vodstvo je v preteklem letu kot nekaj prehod do definitivne uredbe zboljšalo plače in se bo poskrbelo za pokojninski zaklad. Družba ima v načrtu celo vrsto zavodov in podpor, o čemur pa se še javnosti za sedaj ne more obvestiti. Trebalo pa bode največje požrtvovalnosti, da se bo zmagalo vse načrte.

Podružnic je danes 168, od katerih jih deluje 139, 29 pa jih je speših. Na Kranjskem 10, na Štajerskem 6 Konjice (se je že oživela), Laški trg, Ponikva, Sv. Benedikt, Šaleška dolina in Vel. Pirešica, na Primorskem 3. Na Koroškem jih spi 10. Nekatere podružnice spe že več let; zadnji čas je ponehalo z delom le pet podružnic (1 na Kranjskem, 1 na Štajerskem in 3 na Koroškem. Oživelo pa je 33 podružnic (na Štajerskem 5), ustanovilo se je 13 novih podružnic. Vseh družbinih članov je okrog 8000. Na to je tajnik pohvalil nekatere podružnice zbog njih marljivega delovanja, med štajerskimi vransko in pa mlade podravske podružnice. Zahvalil se je družbinemu uradništvu in časnikarstvu za sodelovanje in pomoč. „V smrtni nevarnosti smo, v prih. 10 letih se odloči boj med nami in nasprotniki, a vkljub temu gremo lahko pogumno na delo, ker se vendar vidi naše napredovanje“, je sklenil govornik. (Odobranje in ploskanje traja več minut).

Debat o tajniškem poročilu.

V debati povzame besedo prvi g. dr. Rosina iz Maribora. Omeni, da se je trudil on z nekim tovarišem leta in leta, da bi se oživelo zaspalo „Stražo“; to se vsled malomarnosti v Ljubljani ni zgodilo. On ni za parcelačno banko, v kateri bi bile udeležene naše posojilnice, temveč za posredovalnico za zemljo in službe. Opozarja na velikansko važnost Maribora kot severnega ključa do slovenskih postojank in pravi, da se stori glede slov. šolstva v Mariboru in okolici premalo. Prepušča se zlasti slov. delavsko deco, da se ponemčuje. Temu dejstvu bo treba posvetiti večje paznosti. Jur. g. Trampuš stavi v imenu društva „Prosvete“ več predlogov. Pogreša predložitev spremembe pravil glasom sklepa lanskega občnega zbora in priporoča potovalnega učitelja. Priporoča, naj bi družba povzročila zasebno ljudsko štetje v obmejnih krajih l. 1910, naj bi vpeljala za se domače nabiralnike in naj bi poskusila z loterijo. Predlaga nato dve resoluciji v sprejem, prvo, da naj družbeni odbor spremeni pravila in jih naj pošlje podružnicam v pregled in potrdilo, drugo, da naj družba takoj nastavi stalnega potovalnega učitelja.

G. župnik Treiber iz Koroškega z veseljem konstatira, da je odbor ubral na skupščini take strune, ki vsem ugajajo, zato se bodo vsi Slovenci

z zaupanjem in ljubeznijo družbe oklenili. Odstraniti je treba vse, kar nas loči, odobravati, kar nas druži. Bodi nam po češkem vzgledu narodnost vez, ki v prvi vrsti veži nas vse. On ni glede Koroškega tako zelo črnogleden; ima po 22 letih javnega delovanja na Koroškem prepričanje, da Slovenci napredujejo! Posebno važno nalogo vzemajo na Koroškem izobraževalna društva. Opisuje njih vzorno in uspešno delo. Glede velikovške šole pa predlaga, naj se neguje z ozirom na krajevne razmere nemščina in naj bi delali učenci izpite v šoli sami po češkem vzgledu na Dunaju. Konečno se zahvaljuje družbinem vodstvu za vneto delo in odpomoč. (Dolgotrajno odobravanje).

G. dr. Kukovec iz Celja želi, naj bi se oziralo vodstvo na vprašanje izpopolnjenja celjske gimnazije in da bi se odprl s šolskim letom 1909 5. razred. Prvomestnik mu obljubi, da ostane to na dnevnem redu. G. Lapajne svetuje, naj bi se povsod borili za jezikovne pravice do zadnje instance, dr. Dereani iz Gorice opozarja na nemško nevarnost v Gorici in si želi izpopolnjenje slov. šolstva v Gorici, gospodična Gregorič je govorila o štedenjskih razmerah.

Blagajniško poročilo g. notarja Hudovernika.

objavljamo v glavnem na drugem mestu. Tu bodi le omenjeno, da se je določil v proračun za prihodnje leto znesek 50 tisoč kron za ustanovitev novih šol. Zanimive številkarske podatke o nam nasprotnih društvih objavimo prihodnjič. Naj bi pa bil po nemškem vzgledu vsak član naših sokolskih organizacij obenem član C. M. družbe. „Na krov tedaj vsi, ki ste edini v ljubezni do svojega materinskega jezika in ki se zavedate, da je naša sveta dolžnost čuvati in ohraniti lepo našo domovino“.

Poročilo nadzorništva.

V imenu nadzornikov poda g. dr. Vlad. Ravnikar iz Ljubljane pismeno poročilo, da so družbine knjige v redu in vzorno vodene. Zato predlaga absolutorij in zahvalo knjigovodstvu. (Se enoglasno sprejme.)

Slučajnosti: Družbin potovalni učitelj, razni nasveti.

Sprejme se resolucija v principu, da se nastavi potovalni učitelj družbe. G. nadučitelj Pesek prečita pismo „Narodnega sveta“ za Štajersko, v katerem obljublja ta za pot. učitelja prispevek 200 K. G. učitelj Vrabl nasvetuje, naj bi vsi večji darovi izkazovali v družbinem koledarju, zato ker dostikrat sicer oficijelna podružnica spi, nabirajo pa vendar člani. Naj bi se nadalje založile vžigalice žveplenke za domačo rabo kakor so po kmečkih hišah. Pri prodaji razglednic, slatine itd. naj bi se upoštevalo bolj trgovsko stališče.

Volitve.

Po dogovoru z zastopniki podružnic se je zjediniła kandidatna lista in se je volilo z vsklikom v odbor gg. prošta Gregorja Finspielerja, Luka Svetca, Fr. Črnagoja, učitelja na Barju in dr. Ernsta Dereanija, odv. kandidata v Gorici; v nadzorništvo so se volili gg. dr. Ilesič, dr. Majaron, prof. Scheinigg, dr. Müller, dr. Ravnihar; v razsodišče gg. župnik Ražun, Karl Šavnik, dr. Triller, notar Kogej, dr. Tekavčič.

Darovi povodom glavne skupščine:

Odbor združene slov. omladine v Trstu čisti dohodek plesa 1750 K, dr. Hauptmann 10 K, dr. Hrašovec 10 K, gospa Olga Balon 5 K 50 v., mesto brzojavk je došlo 185 K, trboveljska narodna društva čisti donesek veselice dne 23. avg. 600 K; dar je prinesla

gospa Dimnikova, katero se je navdušeno aklamiralo; Jad. banka je avizirala 1600 K.

Sklep skupščine.

Prvomestnik se je prisrčno zahvalil ptujski čitalnici in posojilnici za prostore, pripravlj. odboru za trud, nadalje vsem udeležencem, posebej požrtvovalnemu slov. ženstvu in vsodbujal k nadaljnjemu delu. — Pripomniti je še, da so se skupščine udeležili gg. dr. poslanca dr. Ploj in Roblek, štaj. dež. poslanec dr. Jurtela in kranjski dr. Vilfan.

Boj pred „Narodnim domom“. Z golimi sabljami! Aretacije. Napadi po mestu. Cestni roparji ugrabili 260 kron.

Popoldan so se burši in njihova častna poulična straža (pripomniti je tu, da se ptujskemu meščanstvu ni zljubilo braniti nemšk. značaja mesta Ptuj) naenkrat priklatili pred Narodni dom in vrgli jedno jajce na poslopje ter ga s črnolom pomazali. Seveda se je nabralo pred hišo takoj nekaj Slovencev, ki so bili samoobsebi umevno razburjeni. Prišlo je do spopada in policija je potegnila sablje. Seveda prehitro in brez pravega vzroka! Odlikovali so se s svojim nastopom zlasti celovski policaji. Posredovala sta takoj dr. poslanca Ploj in Roblek, seveda sta tudi onadva odnesla znake surovosti nemških „akademikov“ na obleki in na klobukih. Aretiralo se je akademika g. R. ker je rekel: „To je nemška kultura!“ Dotični policaj je celo rabil vrvi! Aretirali so nadalje brez vzroka gosp. prof. Zelenika in nekaj fantov. Vendar pa se jih Ornig ni upal pridržati v zaporu. Razburjenje v „Nar. domu“ je bilo takrat in vobče celi dan nepopisno. Povsod so se slišale ostre besede zlasti proti **ptujskim nemškim trgovcem, katerih pomočniki so kmečke žene in može mazali s črnolom** in jih suvali. Slovenci, zapomnite si to! Prijeli so tudi mlinarja g. Brenčiča in ga peljali na rotovž. Ko se je vračal, je opazil, da mu manjka 260 kron; ker ni misliti, da bi mu zginili na policiji, so mu je pač nemški burši in njih pomagači v **pretepu ugrabili**, drugače ni mogoče. Torej počestni roparji in tatje! Heil takim stebrom in braniteljem nemštva! Po mestu so napadali razbesneli nemški pobje vsakogar, kogar so dobili; akademika g. P. je 20 buršev naenkrat teplo (živijo junaštvo), posestnika g. H. z Dornave so z nožem ranili na glavi. Torej kje so — „Messerhelden“?

Nemški pobalini vzamejo romarjem križ in ga sramote.

Popoldan se je pripeljalo iz Maribora nekaj kmečkih ljudi, večinoma ženske, katere so šle na romanje v Ruše. Burši in njih pomagači so si — kakor se nam zatrjuje, dasi take surovosti skoraj na prvi hip ni možno verjeti — dovolili to, da so kmečke ljudi napadli, jim vzeli križ in ga teptali z nogami ter pljuvali po njem. Pozivamo državno pravdnštvo v Mariboru, naj nemudoma preišče, kaj je na tem in kaj je z uropanimi 260 kronami, storilce pa naj se po zakonu kaznuje in da kmečkemu ljudstvu ter oropanemu gosp. Brenčiču zadoščenje.

Kaj je nosil celjski Stieger v torbici?

Širijo se po mestu govorice, da je nosil celjski špecerijski trgovec Stieger, čegar odjemalci so po večini Slovenci, v torbici gnjila jajca in druge klopote v Ptuj, kjer se je udeležil demonstracij proti Slovincem. Kaj je resnice na tem? **Opozarjamo Slovence na to dejstvo!**

Ornig spremlja slov. skupščinarje na kolodvor. Kdo je bil aranžer vseh napadov?

Gg. dr. poslanca Ploj in Roblek ter g. dr. Koderman so šli ponovno k županu Ornigu in zahtevali, naj napravi red. Zahtevali so nadalje, naj se pokliče orožništvo, ker se je skazala policija preslabo za varstvo. Ornig je že dopoldan obljubil, da bo mir in vendar se je izvršil napad pred „Narodnim domom“. Popoldne je pa spremil velik del skupščinarjev na kolodvor. Nemcev ni bilo nikjer, seveda. Vsi napadi so bili aranžirani in sicer zelo spretno. Policija o tem seveda ni nič vedela. Ali se ne bode potrudila dognati, kdo je bil aranžer, ker si najbrž ne upa.

Napad na kolodvoru. Kje je Ornigova beseda? Naskok pisarne na ptujski postaji. Slovenski akademiki v smrtni nevarnosti na vlak. Burši vstavijo vlak.

Krono vsem surovostim so si postavili burši, celjski in mariborski, na kolodvoru pri odhodu polnočnega vlaka. Čakali so tam Slovence, da bi jih dejansko napadli, vkljub temu, da je bil Ornig s svojo besedo in policijo vred tam. Že v veži so napadli burši brez pardona vsakega slov. akademika. Zgodilo se je, da je nek burš vdaril z železno palico Slovence po glavi, a policija ga ni takoj in menda vobče ne prijala. „Gebns zruck“ je rekel policist, prijel pa ni nikogar in branil tudi nikogar. Na 4 ali 5 akademikov, ki so že bili na peronu, je napravilo okrog 30 buršev s „Todschrägerji“ in železnimi palicami v **Ornigovi navzočnosti na kolodvoru** pravcato gonjo. Ker so se ti umaknili v pisarno, so naskočili pisarno, pogasili luči in dva slovenska akad. sta bila na mestu ranjena. Policija ni na peronu takoj posredovala, dasi bi bilo to potrebno! Na to so ostali Slovenci v pisarni, zunaj pa so jim kazali burši palice in bikovke. G. akademika P. so pa dobili na peronu in ga tako pretepli, da ni mogel niti stati. Istotako so brez povoda napadli g. R. s Polzele in mu skušali strgati obleko in kravato. **Kje je bila Ornigova beseda? Zakaj ni posredoval?** Na to se je spravilo 4 ali 5 akademikov v poseben oddelek; burši so vreli v isti vagon, pogasili luč in v temi udrihali s palicami in suvali po njih. Da bi jih v temi lažje in mirneje tepli, so potegnili za vrv in dali znak za alarm, da se je vlak vstavil! Slovenci pa so morali, da se rešijo pred napadalci sredi proge poskakati iz vlaka ter peš korakati proti bližnji postaji, da si tako rešijo življenje! Kaj se učimo Slovenci stega? Svoji k svojim v Celju in Ptuj! To je edino najzdatnejše orožje.

Politični pregled.

Domače dežele.

Štajerski deželni zbor se snide jutri. Na dnevnem redu so poročila o varstvenih stavbah ob Muri, o regulaciji vodotokov v okrajih Slov. Bistrica in Ptuj (poroča Ornig) itd., končno poročilo fin. in občinskega odseka o zadevah uboščine, poroča dr. Ploj. Že po tem se vidi, kako se Nemci branijo izročiti Slovincem kak važnejši referat in če se tiče tudi kakor Ornigovo čisto slovenskega okraja. Tudi proti tej krivici se bode treba odločno upreti, da bi si našim poslancem kratili referati o gospodarsko važnih vprašanjih, tika-jočih se naših okrajev.

13. t. m. so sklicali socialni demokratje v raznih mestih na Štajerskem, na Češkem, Moravskem in v Ga-

liciji shode, na katerih se je zahtevala podelitev splošne, jednake in tajne volilne pravice tudi za deželne zборе.

Za Prago-Dunaj! Istega dne, ko je osrednji odbor zveze avstrijskih industrijalcev, „v svetem ogorčenju nad pražko afero“, izročil vladi spomenico, s katero zahteva, da bi se določili natančni pogoji za javno dodajanje ali liferacije ter da naj bi se popolnoma zavarovalo načelo, da se bode pri tem jemal obzir na domačo industrijo, prišlo je na Dunaj poročilo iz Berlina, da je dunajska mestna občina dala nemški zvezijeklarer (v rajhu) naročilo za 180 vagonov jeklenih šin za dunajske mestne železnice! Za dunajsko dodajatev se je potegoval tudi avstrijski kartel, ki mu je ravnatelj g. Kestranek, naročilo pa je dobila inozemska tvrdka na Nemškem. Reklo se boče sicer, da je bila nemška tvrdka bolj po ceni nego avstrijska ter da avstrijski kartel tudi drugače ni mogel spolniti vseh pogojev dunajske občine — pa tega ni hotel ali ni mogel storiti tudi praški občini nasproti storiti — in vendar je bilo toliko krika, ovajanja in obtožb vsake vrste radi tega; kričalo se je, da je Pražane vodila narodna prenapetost in šovinizem in da so čisto pozabili na gospodarske obzire. Kaj poročajo nemški listi sedaj, ko je nemška občina in celo prestolnica cesarstva dala velikansko naročilo v inozemstvo mesto domačim oderuhom, kateri mislijo, da smejo pod zaščito obrambne carine na železo postopati z avstrijskimi državljani kakor s svojimi zaslužajenci, od katerih s pravico močnejšega pobirajo svoj tribut. To pot se gre, seveda, za dodajatev iz Nemčije, prej se je šlo za dodajatev iz Francije — zato bodo nemški nacionalci bržkone to pot molčali, stvar je pa ista in nam kaže da tiči zlo — ne v narodnem šovinizmu, ampak v pogrešeni in nespartmetni carinski politiki avstrijski, katera izroča konsumente na milost in nemilost karteliranim veleindustrijalcem. Tu treba nastaviti sekiro in posekati deblo neopravičljivega carinskega protekcionizma, da ne zraste do nebes.

Minister Burian je inspiciral urade po Bosni in Hercegovini ter je poročal o uspehih te svoje inspekcije v skupni seji ministrov, ki je bila 10. t. m. v Budimpešti. Kaj je državni fin. minister in vrhovni šef bosanske vlade na tem potovanju videl, ne vemo, no po pisavi nemških listov soditi, se je vrnil gospod silno preplašen v Budimpešto. Listi poročajo, da se je bati „resnih nemirov v Krivošijah in v okupiranih deželah“ ter da se treba pripraviti za vse slučaje, da se da tem „tatovom kostrunov“ in „junakom z nožem“ zasluženo lekcijo. „Znani pisatelj in poznavalec balkanskih razmer Breznitz-Sidavov piše o dogodkih na Srbakem“ itd. Tudi na Nastiča in njegove spise in ovadbe se sklicujejo. Naši čitatelji vedo, kdo sta Nastič in Bresnitz. (Glej pol. pregl. št. 102. Domovine), čudimo se le, da se dobi še kdo, ki kaj drži na se, da se na te dve kreaturi vseh mogočih policij še sklicuje. Krasno je tudi dejstvo in priča o visoki politični zrelosti in veliki kulturi, ako Nemci obkladajo Krivošijance in srbsko prebivalstvo Bosne, Hercegovine in Dalmacije s psovskami in mu očitajo, da hvaležno ne liže rok onim, ki so trideset let vladali v deželi, ki pa niso bili v stanu v tej dolgi dobi urediti politične, gospodarske in kulturne razmere tako, da bi bil vsaj kdo zadovoljen z njih delom. Njih delo obstoji samo v tem, da so domače guli in na vse mogoče načine tlačili,

dražili in nadlegovali, dočim so se tuji šopirili in gospodovali. In da bi to dolgo vrsto usodepolnih pogreškov spopolnili, se gospodje sklicujejo sedaj na svoje Bresnitze in Nastiče in s pomočjo nemških šmokov bljujejo ogenj in žveplo na to ubogo prebivalstvo, ker zahteva, naj se mu dajo končno one politične pravice, katere uživajo danes ljudje po vsej Evropi. „Tagespost“ končuje svoj sramotilni uvodnik s pozivom, „naj se končno preide k priklapljenju okupiranih provinc.“ — Če gospodje mislijo, da bodo s surovostjo in nasilstvom spreobrnili prebivalstvo Bosne in Hercegovine, se motijo. Žalostno pa je, da so tudi vrhovni voditelji bosanske vlade tega mnjenja.

Štajerske novice.

— V nedeljo 20. t. m. velika ljudska slavnost „Kluba slov. naprednih akademikov“ v prid Sokolskemu domu v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma.

— Odgovor celjskim trgovcem. Danes so se podale v trgovino Luka Putana v Celju gospe dr. Kukovčeva, dr. Kalanova in Minka Detičkova in gospodična dr. Bergmannova in so zahtevale obračun s pripombo, da nikdar več ne prestopijo prag te trgovine, ker je uslužbenec te trgovine včeraj v Ptuj sodeloval v družbi Stigerja in raznih celjskih barab ki so mirne Slovence s palicami napadali in celo gospe s črnim polivali. Putan se je izgovarjal, da ni nič kriv, toda imenovane gospe pod utisom ptujskih nesramnosti ostanejo pri svojem sklepu. Nadaljevanje sledi.

— Špediterka Pellé. Tudi sin špediterke (prevažalke) Pellé v Celju se je včeraj udeležil v družbi celjskih pouličnjakov pri napadih na mirne Slovence v Ptuj. Z ozirom na to se je ukrenilo, da Slovenci gospe Pellé ne bodo več nadlegovali s svojimi naročili.

— Krvavo ranjen je bil v Ptuj opolnoči gostilničar v Podvincih gosp. Peter Kureš. Prvo pomoč mu je dal g. dr. Stuhec. Več prihodnjic.

— Med razgrajalci v Ptuj je bil tudi neki filozof Behine iz Celja, kateri živi po milosti slov. trgovca!

— Dohodki in izdatki „Družbe sv. Cirila in Metoda v 22. upravnem letu 1907.“ Družba sv. C. in M. je imela lansko leto (brez prebitka iz l. 1906) 85.844 K 24 vin. dohodkov, stroškov pa 76.160 K 67 vin. (L. 1906 63.983 K 78 vin. dohodkov in 54.676 K 99 v. stroškov.) Tu omenimo nekatere važnejše postojanke: prispevki podružnic (udnine, pokroviteljnine, darila itd.) skupno 36.106 K 55 v. (lani 22.458 K 37 vin.), izvenpodružnične veselice 2080 K 46 v., darila občin 2.444 K, denarnih zavodov 1.479 K 32 v. (lani 2050 K), družbeni nabiralniki 1318 K 56 vin., časniške zbirke 6.563 K 70 v., družbine vžigalice 6.000 (lani 3.000 K) narodni kolek 4966 K 23 vin., (lani 4433 K 24 v.), družbena kava 200 K (lani 2773 K 76 v.) družbine razglednice 3279 K 3 v. (lani 1424 K 75 v.), koledar 4769 K 89 v., volila 3275 K 93 v., družbine šolske knjige 1377 K 15 v., drugi dohodki se razdele na razna darila, prodajo različnega družbinega blaga itd. Omenimo še, da se je prodalo gostilničarskih listkov za 855 K 76 v.

Izdatki obsegajo v glavnih potezah sledeče: deška ljudska šola v Trstu 16.362 K 75 v., dekliška ljudska šola v Trstu 7.827 K 80 v., 7 otroških vrtcev na Primorskem skupno 7277 K 25 v., 3 otroški vrtci na Kranjskem 6248 K 43 v., otroški vrtec v Hrastniku 1174 K 38 vin., v Celju 1.430 K

60 v., v Gaberju 299 K 99 v., šolstvo v Mariboru (otroški vrtec in 2. razred ljudske šole) 2546 K 44 vin., šola na Muti 1881 K 90 vin., stroški za koledar (1907 in 1908) 3182 K 56 v., razglednice 1414 K 20 vin., družbina pisarna 6314 K 61 v., ostalo se razdeli na različne druge izdatke. Prebitek za l. 1907 znaša 9683 K 57 vin. Družbino premoženje je znašalo koncem l. 1907 214.270 K 64 v. (posestva v Trstu, na Muti, pri Velikovcu, na Savi, terjatve družbina glavnica v znesku 8.133 K 86 v., pokojninski zaklad za učiteljstvo 10.856 K 50 vin. in zaloga knjig ter razglednic).

— Kaj pa to? „Slovenec“ od 12. t. m. je prinesel brzojavko iz Celja, da se tukaj govori, da nastopi ravnatelj Jošt pri prihodnjih deželnozbornih volitvah kot samostojen agrarni kandidat. Kedó govori to? Spraševali smo povsod, a nikdo ni še o tej kandidaturi nič slišal. Kaj namerava torej „Slovenec“ s to vestjo? Je li to začetek nove, nepotrebne intrige ali kaj li? Prosimo pojasnila.

— Za Družbo sv. Cirila in Metoda nabrala gospodična Čenčur iz Celja K 2'60 pri godovanju družine Leutmeyer v Radečah. Iskrena hvala!

— Družba nočnih čuvajev v Celju je imela priliko tekom 14 dni 38 krat nastopiti in sicer so našli nje čuvaji odprtih 20 hramov, 2 vrata, 4 dvorišča, 1 strojnico, 1 lesno skladišče, 1 tovarno, 2 podstrešji, v katerih enem stoji trgovska blagajna in je hiša bolj na samotni, 1 ledenico, 1 kolnico, v vseh teh slučajih so čuvaji poskrbeli za to, da se je zaprlo. Nadalje so bili zasačeni 3 poljski tatovi, katerih dva sta bila ročno oddana c. kr. žandarmeriji, eden pa naznanjen lastniku; dvakrat so našli čuvaji v hlevu konje odvezane in so je zopet privezali. V par slučajih so čuvaji tudi razgrajaje pomirili.

— Kam gre denar „v prid obmejnemu Slovincem“, katerega nabirajo klerikaleci z vžigalicami in prostovoljnimi darovi? Neka velika klerikalna glava se je pred kratkim javno pohvalila, da dobiva na svojih agitatoričnih potovanjih za lažikmečko zvezo po 20 kron dijet na dan iz sklada „nabranega v prid obmejnemu Slovincem! Veliko tega denarja gre sedaj tudi v Trst, da se podpira tam klerikalna propaganda med Slovenci. Našo javnost najodločnejše svarimo, naj ne darme klerikalnemu skladu „v prid obmejnemu Slovincem“ niti vinarja in ne kupuje dotičnih vžigalic.

— Planinci pozor. Sedaj v teh lepih jesenskih dneh naj bi nikdo ne zamudil poleteti na nje, kdor se za nje zanima. Obiskovalcem gore Urške bodi sledeče v pojasnilo: Mežnar ostane na gori do 20. septembra in tudi do istega dne pivo in vino. Po 20. septembru stanuje mežnar pri kmetu Šiserniku in se naj vsak tam zglesi, da dobi ključ od mežnarje. Razgled je sedaj diven. Grintavec, Košuta in še nekatere večje gore so že malo posnežene. Veliki Zvonar je popolnoma pokrit s snežno odejo. Ker so noči že precej hladne, bi se naj vsak preskrbel s toplim jopcem.

— Gora Urška. Dr. Hohnjec iz Maribora in župnik Krohne iz Razbora ovekovčela sta se v spominski knjigi na Urški in napisala namen in pomen potovanja v latinščini.

Tudi brez tega bi gospodoma verovali, da sta rešila nekaj latinščine iz gimnazijskih let in omenjamo to dejstvo le radi tega, ker kaže, kako zagrizeni Rimci so ti gospodje. Niti na slovenski zemlji si ne upajo pokazati da so Slovenci.

— Kako dela predsednik „Km. zveze“ orjak Roškar za kmete? Na deželni poljedelski šoli v Grottenhofu pri Gradcu se sprejme vsako leto nekaj fantov brezplačno v podak. Seveda pride tu na Slovence le malo mest, kvečjemu dvoje ali troje. Gotovo je prosilo več slov. kmečkih očetov za brezplačen sprejem njihovih fantov v to šolo. Med prošnjiki pa je, kakor se trdi, tudi državni in deželni poslanec Roškar! V mariborski okolici je vzbudila ta vest hudo ogorčenje. Kako hoče Roškar, ki ima samo kot državni poslanec letnih 7.200 K dohodkov, odjesti kakemu ubogemu kmečkemu fantu priliko, da se nadalje izobrazi v kmetijstvu? To je torej ljubezen in delo vodjev „Kmečke zveze“ za kmečko ljudstvo. Kako dolgo jim bode še verjelo?

— Statistični podatki o „Südmarki“. S 1. avgustom 1908 je štel to nemško napadalno društvo 547 podružnic (+156) 49.667 članov (+11.492). Na Štajerskem se je ustanovilo 31 novih podružnic. Knjižnic ima sedaj „Südmark“ 97 (+19), v katerih je 99.415 knjig (+11.485). Zanimivo je poročilo o delovanju potujočih 3 agentov za „Südmark“: imeli so skupno 345 predavanj o namenu in pomenu „Südmarke“. Sad njihovega dela je tudi zgoraj navedeno število novih ustanovitev. Naseljevalni odsek je nakupil v celem 12 posestev; na jezikovnih mejah (ponajveč v Št. Ilju) je „Südmark“ doslej nakupila 700 oralov zemljišča. Dohodkov je bilo skupno 262.485 K 64 vin., st. oškov 180.557 K 55 vin.; premoženja ima društvo 554.221 K 10 vin. Narodni kolek jim je vrgel 27.201 K 91 vin. dohodkov, nabiralniki 19.601 K 38 vin., slavnosti 24.274 K 72 vin., darovi občin 5103 K 54 vin., deželnih odborov, štajerskega, nižjeavstrijskega in koroškega, skupno 1000 K, abiturijentski darovi 2027 K. Podpor in posojil se je dalo skupno 105.450 K 15 vin. — Ti podatki so ravno sedaj vočigled glavnemu zboru „Ciril-Metodove družbe“ zanimivi.

Druge slovenske dežele.

Slomškarji v Boh. Bistrici. „Slovenec“ piše, da se je v nedeljo peljala „lepa vrsta“ „naših“ učiteljev in učiteljic v Bohinjsko. Poroča nam pa očitno, da je bilo le nekaj učiteljic, par kaplanov in pa neizogibni — dr. Lampe iz Ljubljane. Vseh zborovalcev ni bilo niti 60; ženski element je prevladoval. Imenitno je tudi, da „Slovenec“ poroča o radovednosti na referat o ženski emancipaciji; faktum pa, da je moral nadučitelj Slapšak vložiti svoj referat v pregled in so mu precej sčrtali. Živela neodvisnost mišljenja! Imenitno je tudi če primerjamo referate v Gorici in v Bohinju: tu se je predavalo za — ženske, tam pa za učiteljstvo, katero hoče napredek šolstva v smislu gospodarskih zahtev našega naroda. Glej poročilo! — To naj služi tudi v odgovor „Slov. Gospodarju“.

Svetovne vesti.

— Potres so čutili v torek v Kečkemetu in še nekaterih drugih madžarskih mestih. Škode ni nobene.

— Princesinja Lujza Koburška, sestra bivše avstr. prestolonaslednice Štefanie, je bivala doslej s svojim ljubčkom Matašičem v Ahenu na Nemškem. Pred kratkim pa je dobila naročilo, da mora v 8 dnevih zapustiti Nemčijo.

— Luccheni prosi za pomiloščenje. Morilec cesarice Elizabete je sklenil po svojem zastopniku naprositi našega cesarja, da bi se ga z njegovim posredovanjem pomilostilo pri ženevskih sodnih oblastih.

— **Gospodarski razvoj Danskega.** Zastopnik francoske vlade na Danskem g. Tisserand primerja v svojem poročilu o stanju poljedelstva danski izvoz s francoskim. Dansko, katero šteje samo 2 in pol milijona prebivalcev, je eksportiralo 1905. leta 29.000 konj, 122.000 rogatega drobnice (trikrat toliko kot Francija), 100 milijonov kilogramov svežega soljenega mesa (18krat toliko kot Francija) in povprek po en milijon jajc na dan, 80 milijonov kg masla (4krat toliko kot Francija.) Razume se, da imajo največjo zaslugo za ta prekrasen uspeh zadruga. Sedaj je na Danskem nad 1000 združenih mlekarn, v katere se oddaja vsak dan mleko od 900.000 krav, to je od 80% vseh danskih krav.

— **O nemirih v Bergreichensteinu** na Češkem med Nemci in Čehi piše dunajska klerikalna „Information:“ „Drugo junaštvo (nekaj dni poprej so se namreč topli nemški svobodomisli in klerikalci v Rumburgu na severnem Češkem), katero se mora očitno vpisati v zlato knjigo „nadvladujoče nemške kulture“, se je zgodilo v nedeljo in te dni v Bergreichensteinu, kjer so nositelji prvega kulturnega naroda na svetu tako razgrajali (proti Čehom in razbijali), da ni orožništvo zadostovalo, da bi napravilo red in mir, ampak sta morala dva eskadrona dragoncev razgnati tevtonsko druhal“. Lepo spričevalo za Nemce, katere seveda Čehi in Slovenci zmiraj po nedolžnem napadajo.

— **Goljufige bivšega danskega pravosodnega ministra Albertija.** Bivši danski pravosodni minister Alberti je tekom 14 let poneveril 9 milijonov kron. Nekatera poročila pravijo, da celo 12 milijonov. Najhuje je zadeta „Seelandska kmečka banka“, zavod s 63 milijoni kapitala. (Nadomestilo za naše posojilnice.) Ta banka je ustavila svoja plačila, pravijo, da samo dotlej, da bo končana preiskava. Alberti je bil predsednik banke. Kot pravosodni minister si je napravil ime s tem, da je zopet upeljal za gotove prestopke kazni s palicami.

— **„Sveta“ železnica.** Po dolgotrajnem delu je sedaj zgotovljena železnica, ki veže Sirijo s svetima mohamedanskima mestoma Mekko in Medino. Za to železnico so se nabirali darovi med vsemi mohamedanci in je bila otvorjena začetkom tega meseca z veliko slovesnostjo.

— **Razbojniški kongres.** Amerikanski listi poročajo, da se bo kmalu vršil razbojniški shod v Ameriki. Na shodu bo okoli 200 razbojnikov; vse vrste te obrti bodo častno zastopane. Najbolj nadarjeni razbojniki in največji lopovi bodo razpravljali razna važna vprašanja iz zločinskega posla. Mnogo časa in truda se bo posvetilo teoretičnemu pouku o odpiranju železnih blagajn. Razbojniki upajo, da bo kongres kar najbolje uspel in dobro vplival na skupno postopanje in pravno povzdigo ljudi njihovega poklica. — No, kaj tacega je mogoče samo v Ameriki, ki je domovina debelih časniških rac.

— **Kmečkih nemirov** se boje v Bukovini. Vsled slabih gospodarskih razmer so kmetje prišli v tako žalosten položaj, da ne vidijo druge rešitve kakor s silo.

— **„Südslavische Korrespondenz“,** list, ki se bo bavil z jugoslovanskimi vprašanji, je pričel izhajati na Dunaju. Izdaja ga Viljem Otto, odgovorni urednik je dr. Frieser.

— **Spomenik Palackemu,** velikemu češkemu zgodovinarju, so minulo nedeljo slovesno otvorili v Brnu na Moravskem.

— **Državna zveza krojaških mojstrov** zboruje te dni na Dunaju. Sprejele so se resolucije proti nepošteni konkurenci in za ostrejšo nadzorstvo strokovnih šol za prirežovanje.

— **Zastrupljenje z gobami.** V Ramsdorfu na Holštajnskem je zbolelo 200 oseb, ker so jedle strupene gobe. 8 jih je že umrlo.

— **Podraženje mleka** je povzročilo na Dunaju veliko razburjenje. Delavci groze z bojkotom mleka; mleko bi naj pili samo otroci, starejši pa vsi prežgano juho. Veletržci z mlekom pravijo, da ne pritrdijo podraženju mleka, kakor ga žele nižjeavstr. mlekarske zadruga in da bodo mleko dobivali od drugod. Ta konflikt bo imel tudi politične posledice: pospešil bo razkol v kršč. socialni stranki.

Loterijske številke.

Trst, 12. septembra 1908: 35, 89, 82, 83, 86.
Linc, „ „ „ 78, 79, 67, 24, 17.

V najem se da, dobro idoča, stala

trgovina

tik cerkve v prijaznem trgu ob železnici na Sp. Štajerskem s 1. prosincem 1909. — Več se izve pri **Ani Tančič**, Šmarje pri Jelšah. 513 3-1

Ježice (šiške)

kupuje po najboljših cenah ter prosi, naj se mu pošiljajo ponudbe z vzorci

Alex Rosenberg, Gradec
Annenstrasse 39. 514 3-1

2 dijaka ali 2 deklici

se sprejmeta na stanovanje in hrano. Strogo nadzorstvo, glasovir na razpolago. Vrtna ulica št. 19, II. nadstropje. 504 3-2

Jajca Dijak

se kupijo v vsaki množini. Ponudbe na mlekarsko trgovino, Celje, Cerkevni trg št. 4. 506 2-2

Naprodaj

je malo posestvo s popolnoma novo zidano hišo, 3 orali polja in hosto v Liscah tik Celja. Posestvo je cenjeno na 2000 kron. Proda se z ozirom na nizko ceno le proti gotovini. — Natančneje pove **Mica Poglšek, Lisce** št. 3 pri Celju. 507 2-2

Učenca

s primerno šolsko izobrazbo sprejme

Zvezna knjigovoznica v Celju

510 Schillerjeva cesta 3. 3-2

Sprejme se

učenec

in **trgovski pomočnik**

pri **Jos. Errathu v Mokronogu,** Dolenjsko. 481 10-7

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KVEDER Žalec v Savinski dolini, Štajersko.

13 130—98

Blasnikova in družinska pratika

se dobiva na drobno in debelo v Zvezni trgovini v Celju.

54 57

Moderno sukneno, volno svilen in perilno blago radi prevelike zaloge odslej po iznenadno nižanih cenah priporoča tvrdka

Karol Vanič ✻ **Celje** ✻ **Narodni dom**